

XXIV МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ
17-31 МАРТ 1984г. - РУСЕ - БЪЛГАРИЯ

ПОСВЕТЕН НА 40-ГОДИШНИНАТА ОТ ПОБЕДАТА НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ В БЪЛГАРИЯ

120000868601

W 7
M 45

XXIV МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“
РУСЕ — 1984

Посветен на 40-годишнината от победата на
Деветосептемврийската социалистическа
революция в България

СИМФОНИЧЕН ОРКЕСТЪР
НА
СЛОВАШКАТА ФИЛХАРМОНИЯ
ЧССР

Диригент — ЛИБОР ПЕШЕК

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868601

23 март — петък

Начало — 19,30 ч.

Зала — Дом на културата

448225

ЯН ЦИКЕР

— „В памет на Бетховен“
(първо изпълнение в България)

ЛЕОШ ЯНАЧЕК

— Капричио за пиано, лява ръка
и камерен духов оркестър
(първо изпълнение в България)

Allegro

Adagio

Allegretto

Andante

Grave

Солист — ПЕТЕР ТОПЕРЦЕР

АНТОНИН ДВОРЖАК

— Симфония № 7 ре минор, оп. 70

Allegro maestoso

Poco adagio

Scherzo. Vivace

Finale. Allegro

ЯН ЦИКЕР (1911) е един от известните талантивни композитори на ЧССР. Завършил през 1936 година Пражката консерватория със специалност „композиция“, той специализира в Академния за музикално и сценично изкуство във Виена. Преподавател в Братиславската консерватория; заместник-председател на Съюза за запазване на авторските права, а от 1975 година — и председател на Чехословашкия музикален съвет при ЮНЕСКО.

Композиторът е известен като един от основателите на съвременната словашка школа. Изпитал влиянието на Римски-Корсаков, Дебюси, Р. Щраус, Новак, И. Сук в областта на хармонията и оркестрацията в ранните творчески години, през зрелия си период Цикер изгражда свой индивидуален стил, защитава позициите си на създател на реалистично изкуство, на произведения в непосредствена връзка с народната песенност и фолклор.

В областта на клавирната и камерна музика композиторът твори още от ранни години. Първите произведения са пиесите за пиано „Алпийски камбани“, „Словашки танц“ и др. Създава също и сонатина № 1 за пиано, Първа соната за пиано, първите квартети. По време на Втората световна война Цикер се обръща към теми и образи с обществено-политическо съдържание. Едни от най-известните му творби с антивоенна тематика са кантатата „Песен на синовете“ и симфоничния цикъл за живота („Лято“, „Воиник и майка или Битка“, „Утро“).

През 50-те години Цикер създава първите си опери — „Юро Яношик“, „Бег Баязид“. В по-късните си произведения от този жанр авторът се обръща към творби от световната класическа литература — „Възкресение“ на Л. Толстой, „Кориолан“ на Шекспир и др. Композициите му се отличават с остра динамичност в музикално—сценичното действие, с драматургична стройност, интонационно—психологическа изразителност на образите, с ярка оркестрация.

Цикер работи и в областта на вокалната музика. Създател е на кантати, маршове, песни за глас и пиано, но най-известен е със симфо-

ничните си произведения. Творбите му се характеризират с експресивност на музикалния език, богатство на тембрите, композиционно майсторство. Слушателите откриват тези особености в трите симфонии, в симфоничната поема „Епитафия“, в балетната му музика.

На по-късния творчески стил на Цикер са присъщи колоритност и изразителност на драматургията, органично съчетание на специфичните белези на народната музика (лад, хармония, метроритъм) и съвременна композиционна техника. С такъв характер са Вариации на тема от словашка народна песен, симфонична драматична фантазия, оркестровото произведение „В ПАМЕТ НА БЕТХОВЕН“ (1970).

ЛЕОШ ЯНАЧЕК (1854—1928) е един от най-ярките представители на многолетното развитие на чешката и словашка музика. Свързан с класиците чрез демократизма и естетиката си, той обогатява своите творби с интонации, теми и напеви от народната музика и речта. Да се долови дълбочината на преживяването, чувството, мисълта — това е основата на реализма на Яначек. В творчеството на композитора живее цяла епоха, пълна със съткновения, болезненост, трагизъм, но същевременно и силен стремеж към нов живот. Яначек драматизира музикалната си мисъл, насища я с интонации от всекидневната разговорна реч. Творбите му са пълни с вълнуващо неспокойствие и са израз на противоречията на епохата. В оперите си „Йенуфа“, „Катя Кабанова“ и други, в симфоничните си творби или във вокалната и инструментална музика Яначек непримиримо и остро разглежда противоречията между красотата и живата реалност от позицията на представител на критическия реализъм.

Едно от оригиналните и интересни произведения е **КАПРИЧИО ЗА ПИАНО, ЛЯВА РЪКА, СЪС СЪПРОВОД НА КАМЕРЕН ДУХОВ ОРКЕСТЪР**. То е създадено през 1926 година и е посветено на пражкия пианист Отакар Холман, върнал се от фронта по време на Първата световна война с осакатена дясна ръка. Това е ново по концепция, форма, звук и оркестрация

произведение. „Капричио“ е съдържаща в хармонично и ритмично изграждане творба, но затова пък доста смела и нетрадиционна в оркестрацията. Комбинацията на 4 ниски и звуково „тъмни“ инструмента (три тромбона и тенорова туба) със светлия звук на двата тромпета, на мекия тон на флейтата, пробивността на пиколото и специфичния тембър на пианото придава на композицията елемент на оригиналност.

Първата част е съдържаща по настроение, с наситена звучност, контрастна на лиризма на втората част. Третата част е носител на гротесков характер, докато четвъртата част подготвя драматургически тържествено, финално граве.

Произведението е едно от най-сериозните и художествено издържани камерни творби в световната музикална литература.

ПЕТЕР ТОПЕРЦЕР е един от най-значителните пианисти в историята на словашкото изпълнителско изкуство. Роден е на 24 юли 1944 година в Кошице, в семейството на музиканти. В родния си град учи в начално училище по изкуствата, завършва средно музикално училище (през 1962 година). Дипломирайки се отлично, 18-годишният пианист постъпва в Пражката академия за музикални изкуства в класа на проф. Франтишек Максман.

В Прага Петер Топерцер идва като победител в националния конкурс на студентите от художествените училища — 1962 г.

През 1963 година той е най-младият участник в клавирния конкурс в рамките на международния фестивал „Прахка пролет“, където заслужено получава първа награда. Още като студент прави записи за радиото и телевизията, изнася концерти в Чехословакия и в чужбина (Швеция, ФРГ, Белгия).

През 1966 година участва в Международния конкурс в Лидс — Великобритания, където заема шесто място. Неговите изяви в градската зала в Лидс местната преса коментира като голямо художествено събитие.

Концертът, с който през 1968 година Топерцер завършва Пражката академия за музикални изкуства, потвърждава всички предвиждания, изказани по отношение на таланта му.

Още тогава се представя пред публиката в Чехословакия и чужбина като зрял, задълбочено мислещ, култивиран пианист, който съумява да подчини вродения си темперамент на художествените интерпретаторски цели. През 1971 година Топерцер участва в летните майсторски курсове „Г. Анда“ в Цюрих — Швейцария.

Една от най-ценните награди получава през 1972 година — Голямата награда и званието лауреат на Международната трибуна на младите музиканти под наблюдението на ЮНЕСКО. Това завоевание открива пред младия пианист широк път към концертните подиуми в света.

Той изнася концерти в СССР, България, Полша, ГДР, Румъния, Швеция, Австрия, ФРГ, Великобритания, Дания, Белгия, Холандия, Испания, Унгария и други европейски страни, освен това гастролира в САЩ и Канада.

Като солист сътрудничи на всички изяви на оркестри в Чехословакия и много чуждестранни оркестри: БРТ — РТБ Брюксел, Швейцарското радио, Щатскапеле Берлин, оркестъра на Държавния университет в Мичиган и др.

От 1972 година Петер Топерцер е солист на Словашката филхармония, с която гастролира в СССР, Дания, ГДР, България, Испания, ФРГ, Австрия, Великобритания, Швейцария.

Петер Топерцер има богат репертоар, често прави записи на плочи с фирмите Супрафон, Пантон, ОПУС, VOX Продакшън INC (Ню Йорк).

ОТЗИВИ

„Той свиреше с една изрядна музикалност, чувствителност, изразително, майсторски... Истинско събитие!...“

Мюнхен — „Зюддойчецайтунг“, 1975 г.

„...Той показва звукова мощ, нежни контрасти, безпогрешна брилянтност...“

Виена — „Арбайтер Цайтунг“, 1976 г.

Инструменталната музика на **АНТОНИН ДВОРЖАК** (1841—1904) се отличава с дълбок тематизъм и художествено съвършенство, с мелодичност и емоционална непосредственост, с темперамент и строга логичност при разработване на музикалните образи, с фина хармония и оркестрово пълнозвучие. Особено голяма е ролята на композитора в развитието на чешкия симфонизъм и издигането му до нивото на западноевропейската класика. С остър драматичен конфликт насища Дворжак както първите части на сонатно-симфоничния цикъл, така и последните — финалите. Разбира се, понякога сонатното алегро се развива по-свободно. Вдъхновена е музиката на средните части, в които най-пълно се изявява чувствителната и отзивчива душа на големия творец и човек. Неповторимо своеобразни и темпераментни са скерцата, в които са използвани ритми от чешките народни танци.

СИМФОНИЯ № 7, ре минор, опус 70, създадена през 1884 година, заема особено място сред деветте симфонии на Дворжак. Езикът на това произведение е строг, лаконичен и вълнуващ, като възможностите на всеки инструмент са максимално използвани. Близки по съдържание на героико-драматичните ѝ образи са написаните наскоро преди това „Хусистка увертюра“ и кантатата „Наследниците на Бела Хора“. Нещо повече — в първата и последна част на симфонията Дворжак използва стремителната главна тема на „Хусистка увертюра“. От изобилието на „бурни“, „бунтовни“ интонации, така характерни за „хусистките“ химни, произведението звучи страстно и малко мрачно. Лиричните отстъпления — втора тема на първата част и втора част, само подчертават драматизма на цялата творба. Финалът на симфонията е кулминация в развитието на „хусистката“ тема.

С тревожно—драматичния си тонус Седма симфония е предвестник на монументалната девета симфония „Из новия свят“.

ЛИБОР ПЕШЕК е един от водещите чешки диригенти. Три години след като завършва Пражката музикална академия, през 1953 година основава камерен ансамбъл за старинна и съвременна музика, с който реализира няколко успешни задгранични турнета, прави записи на плочи.

По-късно Либор Пешек създава още един камерен оркестър и става главен диригент на симфоничния оркестър в Теплице. През 1970—77 година е главен диригент на новоосновения камерен оркестър в Пардубице (Източна Бохемия), който за кратко време се превръща в забележителен ансамбъл с изключителни успехи в интерпретацията на виенската класика. Едновременно Пешек е постоянен гост—диригент в Холандия.

Успешни са гастролите му в Европа и презокеанските страни.

От много години Либор Пешек работи успешно със Словашката филхармония. От 1983 година е диригент на Чешката филхармония в Прага. Има многобройни записи на плочи.

Либор Пешек е многостранно образован артист — забележителен интерпретатор на Моцартова музика, същевременно ангажиран и със съвременни творби, компетентен и по отношение на романтизма, той работи с прецизност, изработване на всички детайли, при което задълбочено и убедително разкрива и цялостното звучене и силата на творбите.

СЛОВАШКАТА ФИЛХАРМОНИЯ е създадена през 1949 година. През първите три години колективът е ръководен от диригента с международна известност — народния артист Вацлав Талих, благодарение на когото оркестърът получава много добри технически и художествени основи и се превръща в състав на европейско равнище. Заедно с Талих, също още от самото начало до 1976 година, с оркестъра работи з. а. Людовит Райтер. Той до голяма степен съдействува за изграждане на основния репертоар от произведения на класиката и романтизма, като със задълбочени познания за стила и с богатата си ерудиция има забележителен принос за развитието на оркестъра. Не по-малка е ролята на Райтер за осъществяване на премиерни изпълнения на най-новите оркестрови творби на словашките композитори.

От 1961 до 1981 година главен диригент на Словашката филхармония е народният артист Ладислав Словак, който има значителни заслуги за по-нататъшното техническо и художествено развитие на оркестъра. Със силата на своята художествено безкомпромисна личност Словак внася нови аспекти в изпълнителския стил на оркестъра, определя неговите нови черти и, отделяйки особено внимание на симфоничното творчество на Дмитрий Шостакович, разширява репертоара със съвременни творби.

От 1981 година диригент на Словашката филхармония е Либор Пешек — многобройни концерти в страната и чужбина убедително потвърждават плодотворността на работата му с оркестъра. Вярното му чувство за стил, богатата репертоарна палитра и начинът на работа с музикантите явно се отразяват и способствуват за постигане на забележителни успехи.

На диригентския пулт на Словашката филхармония застават редица бележити майстори на палката, сред които не могат да не бъдат споменати Клаудио Абадо, Херман Абендрот, Карл Анчерл, Иржи Белохлашек, Серджу Челибидаке, Арам Хачатурян, Кристоф фон Догнани, Янош Ференчик, Джордже Джорджеску, Гюнтер Хербиг, Дмитрий Китаенко, Франц Конвични, Зденек Кошлер, Ален Ломбард, Курт Мазур, Рикардо Мутти, Вацлав Нойман, Карл Рих-

тер, Курт Зандерлинг, Константин Силвестри, Марио Роси, Витолд Ровицки, Вацлав Сметачек, Евгений Светланов, Карло Цеки.

Словашката филхармония е редовен участник в чехословашките музикални празници — „Пражка пролет“, Музикалният фестивал в Братислава. Филхармонията осъществява редица задгранични турнета, на които винаги достойно представя чехословашкото изпълнителско изкуство: в Австрия — на „Виенски музикални седмици“, фестивала „Антон Брукнер“ и Каринтийско лято; на Берлински празници (ГДР); фестивала в Монтьо—Вевей; Будапещенски музикални седмици; фестивала в Страсбург; Варшавска есен; изяви в СССР, Италия, Великобритания, Румъния, България, Югославия, Франция, Дания, ФРГ, Испания. Особено триумфално е първото турне на Словашката филхармония в Япония през май 1980 година.

Оркестърът често прави записи за радиото и телевизията; много са и грамофонните плочи, записани в Чехословакия и от чуждестранни грамофонни издателства, между които: ОПУС, Супрафон, Хунгаротон, ИВЦ Виктор, РЦА Италиана.

Словашката филхармония е два пъти носител на Орден на труда, удостоена е с Държавната награда „Клемент Готвалд“ и други отличия.

Към симфоничния оркестър има професионален Словашки филхармоничен хор, Словашки камерен оркестър, камерни ансамбли и солисти.

ОТЗИВИ

„...хомогенен състав с красив, пламенен звук...“

Грац — „Клайне Цайтунг“, 1978 г.

„...оркестър с пламенен и наситен звук, с вътрешно спокойствие и външна гъвкавост. Ние почувствувахме пълната активност на всяка оркестрова група...“

„Залцбургер Фолксцайтунг“, 1978 г.

„...Това е първокласен оркестър...“
Асахи шимбун, 1980 г.

„...Словашката филхармония потвърди името си на оркестър, съставен от първокласни музиканти, които сърдечно ще посрещаме винаги и с всяка тяхна програма...“

„Майничи Дейли Нюз“, 1980 г.

„Всеки концерт на Словашката филхармония е истинско художествено събитие...“

Вiena — „Фолксциме“, 1980 г.

„Словашката филхармония потвърди високото си равнище... не само в интерпретацията на славянска музика...“

Аусбург, 1981 г.

„Словашката филхармония показва визитната си картичка: оркестър, обединяващ очевидната дисциплина с устременост, своеобразие, способност за оригинален изблик на темперамент...“

„Нюрнбергер Цайтунг“, 1981 г.

„Наред с хомогенния щрайхов апарат, трябва да се изтъкне отличното изпълнение на дървените духови инструменти...“

„Райнише Пост“, 1981 г.

Програмата подготви Венцислава ДИМИТРОВА

Редактор — В. Шейтанова

